317206 - Kurbanın Üçte Birini Pişirip Akrabaları Davet Etmek, Hediye Yerine Geçer Mi?

Soru

Kurbanın sünnete göre üçe bölünmesi gerektiğini duydum: Bir kısmı sadaka, bir kısmı hediye, bir kısmı da kendimiz içindir. Eğer kurbanın üçte birini pişirip akrabaları davet edersem, bu hediye sayılır mı? Yoksa hediye olarak mutlaka eti bizzat vermem mi gerekir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Fıkıh âlimlerinden bir grup, kurban etinin üçe taksim edilmesini müstehap görmüştür: Üçte biri yenir, üçte biri hediye edilir, üçte biri de fakirlere sadaka verilir. Bu görüş, İbn Mes'ûd ve İbn Ömer'den rivayet edilmiştir.

İbn Kudâme r.h, *el-Muğnî* (9/488)'de şöyle der:
"Tercih edilen, kişinin kurbanının üçte birini yemesi, üçte birini hediye etmesi ve üçte birini sadaka vermesidir. Daha fazlasını yese de caizdir.

Ahmed r.h şöyle demiştir: Biz Abdullah'ın (İbn Mes'ûd'un) hadisine uyarız: O, üçte birini kendisi yer, üçte birini istediğine ikram eder ve üçte birini fakirlere sadaka verir.

Alkame dedi ki: Abdullah beni kurbanıyla gönderdi ve bana üçte birini yememi, üçte birini kardeşi Utbe'nin ailesine göndermemi ve üçte birini sadaka vermemi emretti.

İbn Ömer r.d'den de şöyle rivayet edilmiştir: Kurbanlar ve hediyler (hac'ta kesilen kurbanlar) üçe ayrılır: Üçte biri sana, üçte biri ailene, üçte biri de fakirleredir.

Bu, İshak'ın ve Şafiî'nin iki görüşünden birinin de görüşüdür. Şafiî'nin diğer görüşüne göre ise ikiye

bölünür: Yarısı yenir, yarısı sadaka verilir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:
‘Onlardan yiyin ve yoksul fakiri doyurun’ (Hac 28).

Re’y ehli ise şöyle demiştir: Sadakanın çok olması daha faziletlidir. Çünkü Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) yüz deve kurban etmiş, her birinden bir parça alınmasını emretmiş, sonra bunlar bir kazanda toplanmış, kendisi ve Ali ondan yemiş ve suyundan içmiştir. Beş veya altı deve kesmiş ve ‘dileyen alsın’ demiştir, kendisi onlardan yememiştir.

Bizim delilimiz ise İbn Abbas r.a’dan rivayet edilen hadistir: Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) kurbanının üçte birini ailesine yedirir, üçte birini komşu fakirlere verir, üçte birini de isteyenlere sadaka olarak verirdi.

Ayrıca bu, İbn Mes‘ûd ve İbn Ömer’in görüşüdür ve sahabeden buna muhalif kimse bilinmemektedir; bu da bir icmâ sayılır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:
‘Onlardan yiyin, kanaat eden fakire ve isteyene yedirin’ (Hac 36).

“**Kāni‘ (القانع)**: isteyendir. ‘Kana‘a – Yakna‘u Kunû‘an’ denir; yani bir şey istediğinde. ‘Kana‘a – Yakna‘u Kanâ‘atan’ ise razı olduğunda söylenir. Şair şöyle demiştir:

“Kişinin malı onu düzeltir ve zengin kılar,
İhtiyaçlarını giderir; iffetli olmak, dilenmekten daha hayırlıdır.”

Mu‘ter (المعتر) ise sana uğrayan, sana yönelendir; yani senden bir şey vermeni umarak karşısına çıkar, fakat açıkça istemez. Böylece üç sınıf zikredilmiştir; buna göre (kurban eti) aralarında üçte birler halinde taksim edilmelidir.”

Şafiî’nin delil olarak getirdiği ayette ise miktar belirtilmemiştir. Bu, diğer ayette açıklanmış ve Peygamber’in fiiliyle, İbn Ömer’in sözüyle, İbn Mes‘ûd’un emriyle **tefsir** edilmiştir.

Re’y ehlinin delili ise hedy kurbanı hakkındadır; hedy çok olduğu için üçe bölmek zor olur, bu yüzden sadaka verilmesi öne çıkar.

Bu meselede genişlik vardır: Kişi hepsini sadaka verse de caizdir; çoğunu verse de caizdir; hepsini yiyip az bir kısmını sadaka verse de caizdir.”

Şeyh Muhammed bin Salih el-Useymin r.h şöyle demiştir:
“Üçe bölmek (yemek, hediye etmek, sadaka vermek) Hanbelîlerin tercih ettiği görüştür ve seleften de nakledilmiştir.

Bir görüşe göre ise yarı yarıya yapılır; çünkü Kur’an’da hediye zikredilmemiştir, sadece yemek ve fakiri doyurmak zikredilmiştir.

Hediye ise sevgi oluşturmak içindir; bu başka yollarla da sağlanabilir.

Bu görüş Kur’an ve sünnete daha yakındır. Ancak insanlar kurban etini hediye etmeyi adet edinmişse, bu güzel bir davranıştır. Çünkü insanlar arasında sevgi oluşturur.

Gerçekten kurban etinden zengine hediye etmek, başka bir yiyecek vermekten daha etkili olur.

Ancak bunun üçte bir olarak sınırlandırılması için açık bir delil gerekir.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) hedy kurbanlarının çoğunu sadaka olarak vermiştir; sadece bir kısmını pişirip yemiştir.”
(*eş-Şerhu’l-Mumti‘*, 7/482)

Sonuç olarak:
Bu konuda genişlik vardır. Kurbanın üçte birini et olarak hediye etmek güzeldir. Onu pişirip akrabaları davet etmek de güzeldir. Ancak eti çiğ olarak hediye etmek daha faziletli olup insanların uygulaması da bu yöndedir.

Fakire verilen kısımda ise mülkiyet şarttır; yani fakire etin verilmesi gerekir, sadece yemeğe davet etmek yeterli değildir.

Şerhu’l-Muntehâ (1/613)’te şöyle denir:
“Fakire çiğ etten bir miktarın mülk olarak verilmesi gerekir; sadece yedirmek yeterli olmaz. Bu, kefarette olduğu gibidir.”

Allah en doğrusunu bilir.